

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive Correlational Research Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวและปัจจัยทำนายพฤติกรรม การปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียน ได้แก่ เพศของเด็ก ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ สภาพแวดล้อม ที่บ้าน ลักษณะครอบครัว รายได้ครอบครัว และระดับการศึกษาของมารดา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรคือ มารดาของเด็กวัยก่อนเรียน ที่บุตรมีอายุ ระหว่าง 3 - 5 ปี มารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน สังกัดกองทัพอากาศ อำเภอสัตหีบ จังหวัด ชลบุรี ซึ่งมี 7 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกองเรือยุทธการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกองการบิน ทหารเรือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมโรงงานฐานทัพเรือสัตหีบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนชุมพล ทหารเรือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่ายเกษมหาราช ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนาวิกโยธิน และศูนย์พัฒนา เด็กเล็กหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้คือ มารดาของเด็กวัยก่อนเรียน โดยคัดเลือกจากรายชื่อ ของมารดาเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปี ในแต่ละศูนย์ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการ จับสลากแบบไม่ใส่คืน แล้วแบ่งตามสัดส่วน ของจำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ใช้วิธีการ เบ็ดเตล็ดการวิเคราะห์ค่าอำนาจในการทดสอบ (Power analysis) ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่น (α) ที่ ระดับนัยสำคัญที่ .05 จำนวนตัวแปรต้นหรือจำนวนตัวแปรทำนายเท่ากับ 6 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power Analysis) เท่ากับ .80 และความสัมพันธ์ของตัวแปรขนาดปานกลาง (Moderate Effect Size) เท่ากับ .25 ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยเท่ากับ 126 คน (Polit & Hungler, 1999) แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน สังกัดกองทัพเรือ อำเภอสตึก
จังหวัดชลบุรี

ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
กองเรือยุทธการ	47	30
กองการบินทหารเรือ	14	10
กรมโรงงานฐานทัพเรือสตึก	48	30
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ	17	10
ค่ายเจษฎาหาราช	30	18
นาวิกโยธิน	24	15
หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาชายฝั่ง	20	13
รวม	200	120

สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้คือ ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน สังกัดกองทัพเรือ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี ให้การดูแลเด็กอายุตั้งแต่ 1 ปี 8 เดือน จนถึง 6 ปี ในช่วงเวลา กลางวัน ระหว่าง 07.30 – 16.30 น. ทุกวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ เว้นวันหยุดราชการ มารดาและเด็ก ที่มารับบริการส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตอำเภอสตึก และเป็นครอบครัวของพนักงานหรือ ข้าราชการทหารในเขตนั้น รวมทั้งประชาชนทั่วไปด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม และ แบบสังเกตจำนวน 4 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ได้แก่ เพศ อายุ และลำดับที่เกิด

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและครอบครัว ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนบุตรในครอบครัว และลักษณะครอบครัว

ชุดที่ 2 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้านสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน Home Observation

for Measurement of the Environment (HOME) for Early Childhood แบบสังเกตนี้ผู้วิจัยแปล

และปรับปรุงมาจากแบบสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้านของครอลเวลและแบรดเลย์ (Caldwell &

Bradley, 1984) เป็นแบบสังเกตที่ใช้วัดลักษณะสภาพแวดล้อมที่บ้าน ประกอบด้วยข้อคำถาม 36 ข้อ

ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมที่บ้าน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารและตอบสนองทางภาษา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการตอบสนองของมารดา ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ ด้านการเป็นตัวแบบ ด้านการทำกิจกรรมต่าง ๆ และด้านการทำโทษ โดยให้มารดาเป็นผู้ตอบแบบ สังกัดนี้ ว่าในบ้านมีหรือไม่มีลักษณะตามแต่ละข้อ ถ้ามีลักษณะหรือสิ่งของนั้น ๆ ในแต่ละข้อให้ 1 คะแนน ถ้าไม่มีให้ 0 คะแนน คะแนนที่เป็นไปได้ของแบบสังเกตทั้งชุดอยู่ระหว่าง 0 – 36 คะแนน

ความหมายของคะแนน คะแนนรวมยังสูงหมายถึง ในบ้านมีลักษณะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมพัฒนาการ และพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียนมาก

จากการศึกษาที่ผ่านมา มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสังเกตสภาพแวดล้อม ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .57 - .65 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .53 - .83 กรอลเวลและแบรดลีย์ (Caldwell & Bradley, 1984)

ชุดที่ 3 แบบสอบถามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ วังนี ไทรงาม (2539) ซึ่งแปลและเรียบเรียงมาจากแบบประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนของ โทมัสและเชส (Thomas & Chess, 1977) ประกอบด้วยข้อคำถาม 36 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะพื้นฐานอารมณ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระดับกิจกรรม ด้านการปฏิบัติตัวเป็นเวลา ด้านปฏิกิริยาตอบสนองต่อบุคคลหรือ สิ่งเร้า ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความรุนแรงในการตอบสนอง และด้านลักษณะอารมณ์ โดยให้มารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ข้อความที่ไปในทางบวก ให้คะแนนพฤติกรรมที่แสดงออกมาเรียงตามลำดับดังนี้

กระทำสม่ำเสมอเป็นประจำ	5	คะแนน
กระทำเป็นส่วนมาก	4	คะแนน
บางครั้งกระทำบาง บางครั้งไม่กระทำเท่า ๆ กัน	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้งจึงกระทำ	2	คะแนน
แทบจะไม่กระทำเลย	1	คะแนน

ข้อความที่ไปในทางลบ ให้คะแนนพฤติกรรมที่แสดงออกมาเรียงตามลำดับดังนี้

กระทำสม่ำเสมอเป็นประจำ	1	คะแนน
กระทำเป็นส่วนมาก	2	คะแนน
บางครั้งกระทำบาง บางครั้งไม่กระทำเท่า ๆ กัน	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้งจึงกระทำ	4	คะแนน
แทบจะไม่กระทำเลย	5	คะแนน

ความหมายของคะแนน คะแนนรวมต่ำสุด ถึง คะแนนรวมสูงสุดเท่ากับ 36 - 180 คะแนน คะแนนรวมมาก หมายถึงเด็กมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงง่าย คะแนนรบน้อย หมายถึงเด็กมีลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก และจากคะแนนสามารถแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม ตามแนวทางการแบ่งลักษณะเด็กของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538) ดังนี้

คะแนน 36 - 84 คะแนน หมายถึง เด็กมีลักษณะเลี้ยงยาก

คะแนน 85 - 132 คะแนน หมายถึง เด็กมีลักษณะเลี้ยงไม่ยากและไม่ง่าย

คะแนน 133 - 180 คะแนน หมายถึง เด็กมีลักษณะเลี้ยงง่าย

แบบวัดลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน ได้นำมาปรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมาก่อน จากการศึกษาที่ผ่านมา มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .78 (ราตรี อารัมศิลป์, 2545) และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .76 - .80 (วิจิณี ไทงาม, 2539; พนิดา กาวินา, 2545)

ชุดที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวเด็กปฐมวัย ของพิศสมัย อรทัย (2540) ซึ่งสร้างตามแนวความคิดของ แฮร์สัน (Harrison, 1987) ประกอบด้วยข้อคำถาม 45 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านการเคลื่อนไหว ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านสติปัญญา/ การสื่อความหมาย โดยให้มารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ในแต่ละข้อให้ 1 คะแนน ถ้าไม่แสดงให้ 0 คะแนน คะแนนที่เป็นไปได้ของแบบสอบถามทั้งชุดอยู่ระหว่าง 0 - 45 คะแนน

ความหมายของคะแนน คะแนนรวมยิ่งสูงหมายถึง เด็กมีพฤติกรรมการปรับตัวได้ดีและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน

แบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัว ได้นำมาปรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมาก่อน จากการศึกษาที่ผ่านมาได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ (Criterion-Related Validity) ได้ค่าความตรงของเครื่องมือนี้ที่ยอมรับได้ (พิศสมัย อรทัย, 2540) และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .92 - .95 (พิศสมัย อรทัย, 2540; คำพวง ห่อทอง, 2548)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือรวบรวมข้อมูล 3 ชุด ได้แก่ แบบสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้าน แบบสอบถามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ และแบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อน

เรียน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและให้ค่าคะแนนความ
เกี่ยวข้องของเนื้อหาในแบบวัดกับตัวแปรที่จะวัด เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity Index; CVI) ได้ค่า CVI ของแบบสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้าน แบบสอบถาม
ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ และแบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียนได้เท่ากับ
.83, .83 และ 1.00 ตามลำดับ

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย แบบสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้าน แบบสอบถาม
ลักษณะพื้นฐานอารมณ์ และแบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียน ไปทดลอง
(Try Out) กับมารดาของเด็ก ที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แบบสอบถามลักษณะ
พื้นฐานทางอารมณ์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ ค่าแอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
ได้เท่ากับ .80 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้าน และแบบสอบถามพฤติกรรมการปรับตัวของเด็ก
วัยก่อนเรียน หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ ค่าคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder - Richardson 20 หรือ KR 20)
ได้เท่ากับ .81 และ .83 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โดยผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวม
ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับโดยไม่เปิดเผยชื่อและให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วม
การวิจัยด้วยตนเอง และให้ลงนามในใบยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถแจ้งสิทธิ
ในการเข้าร่วม หรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขั้นตอน หากกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการตอบ
แบบสอบถามได้ด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม สามารถยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ โดยไม่มีผลเสียต่อ
เด็กและมารดาไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะสรุปผลออกมาเป็นภาพรวม
เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน สังกัดกองทัพบก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

2. ผู้วิจัยขอเข้าพบและนำหนังสือมอบให้ ผู้อำนวยการศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน สังกัด กองทัพอากาศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดชลบุรี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยและวิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล พร้อมขอความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากได้รับอนุญาตจาก ผู้อำนวยการศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน

3. เลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด

4. ผู้วิจัยดำเนินการและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

4.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวม ข้อมูล ขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ แล้วให้ตอบ แบบสอบถาม

5. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดค่าความมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .05

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก มารดาและครอบครัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัย

2. คะแนนสภาพแวดล้อมที่บ้าน ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ พฤติกรรมการปรับตัว ของเด็กวัยก่อนเรียน วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เพศของเด็ก ลักษณะพื้นฐานทาง อารมณ์ สภาพแวดล้อมที่บ้าน ลักษณะครอบครัว รายได้ครอบครัว และระดับการศึกษาของ มารดา กับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

4. ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียนได้แก่ เพศของ เด็ก ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมที่บ้าน ลักษณะครอบครัว รายได้ครอบครัว และระดับการศึกษาของมารดา ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และปัจจัยทำนายที่ดีที่สุดด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)